

Arbetsmarknads- etablering av nyanlända lågutbildade flyktingar

Resultat från en experimentell studie

Matz Dahlberg

Johan Egebark

Ulrika Vikman

Gülay Özcan

Arbetsmarknadsetablering av nyanlända lågutbildade flyktingar^a

Resultat från en experimentell studie

av

Matz Dahlberg^b, Johan Egebark^c, Ulrika Vikman^d och Gülay Özcan^e

2020-11-12

Sammanfattning

I den här rapporten utvärderar vi en insats vars mål är att höja sysselsättningen för nyanlända lågutbildade flyktingar. Insatsen består av tre huvudsakliga komponenter: (1) intensiv språkundervisning, (2) arbetspraktik med handledare och (3) matchning till arbetsplats. Två saker är särskilt utmärkande för insatsen. För det första är intensiteten i aktiviteterna genomgående mycket hög. För det andra har efterfrågesidan på arbetsmarknaden varit involverad i utformandet och genomförandet av insatsen. Studien bygger på ett randomiserat experiment där 70 av 140 nyanlända fick ett erbjudande om att delta. Våra resultat visar att de som deltar i genomsnitt har 15 procentenheter högre sysselsättning under det första året efter insatsen.

---

^a Rapporten är en sammanfattning av IFAU WP 2020:21. Vi vill tacka Sükran Dogan, Marie Gartell och Caroline Hall som läst och gett kommentarer på denna rapport. Vi vill också tacka Ann-Sofie Arvidsson och Asllan Hajdari för hjälp med genomförandet av studien samt Sükran Dogan, Anders Johansson, Peter de Jonge och Ulf Wallin för värdefull information om programmet och genomförandet av studiebesök i Göteborg. Den engelska uppsatsen har förbättrats tack vare kommentarer från Matti Sarvimäki, Johan Vikström och deltagare vid olika seminarier.

^b Uppsala universitet och IFAU. matz.dahlberg@ibf.uu.se.

^c Arbetsförmedlingen och IFN. johan.egebark@ifn.se.

^d IFAU, UCLS och UCFS. ulrika.vikman@ifau.uu.se

^e Arbetsförmedlingen. gulay.ozcan@arbetsformedlingen.se

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Tidigare litteratur.....	4
3	Vad består insatsen av?.....	7
3.1	Intensiv språkundervisning.....	8
3.2	Arbetspraktik med handledare.....	11
3.3	Matchning till arbetsplats	13
4	Deltagarna är lågutbildade och nyanlända.....	14
4.1	Vad är ett lyckat utfall?	16
5	Resultat	16
5.1	Fler sysselsatta.....	16
5.2	Skillnaderna är statistiskt säkerställda.....	21
5.3	Effekter för kvinnor och män	21
6	Slutdiskussion.....	24
	Referenser	26
	Bilaga A – Resultat för män respektive kvinnor.....	28
	Bilaga B – Kostnadsberäkning.....	29

1 Inledning

Efter den stora flyktingvågen till Europa under 2015 har frågan om nyanlända flyktingars integration diskuterats flitigt i flera länder. I Sverige, som sedan kriget på Balkan i början av 1990-talet haft en stor flyktinginvandring i jämförelse med många andra länder i västvärlden, är frågan särskilt aktuell. Ett flertal studier har visat att det tar lång tid för invandrare, och särskilt flyktingar, att etablera sig på arbetsmarknaden i Sverige (Forslund m.fl. 2017; Ruist, 2018; Andersson Joona, 2020). En central fråga för politiken är således vad som kan göras för att påskynda nyanlända flyktingars arbetsmarknadsetablering.

Många av de flyktingar som söker asyl i Sverige är lågutbildade (Andersson Joona, 2020). Eftersom låg utbildning är ett avgörande hinder för möjligheten att få ett jobb på svensk arbetsmarknad har idag stora grupper av nyanlända svårt att få sysselsättning. Att hitta verktyg för att påskynda arbetsmarknadsetableringen för flyktingar med låg utbildning är således extra utmanande.

I den här rapporten utvärderar vi en ny och ambitiös insats som riktar sig till nyanlända lågutbildade flyktingar som är inskrivna i Arbetsförmedlingens etableringsprogram. Insatsen består av tre huvudsakliga komponenter: (1) intensiv språkundervisning, (2) arbetspraktik med handledare och (3) matchning till en arbetsplats. De här aktiviteterna är i sig inte nya, utan de har funnits tillgängliga vid Arbetsförmedlingen sedan lång tid. Den stora skillnaden mellan den insats vi utvärderar och den ordinarie verksamheten inom etableringsprogrammet är istället intensiteten i aktiviteterna. En annan viktig skillnad jämfört med många tidigare program och insatser (både i Sverige och i andra länder) är att efterfrågesidan på arbetsmarknaden är djupt involverad i utformningen av insatsen.¹ Andra saker som utmärker insatsen är att de olika komponenterna bildar en tydlig kedja av aktiviteter som hela tiden för deltagaren framåt (enkelt uttryckt finns en tydlig röd tråd genom insatsen), och att det redan från början finns ett tydligt uttalat slutmål för deltagarna.

Insatsen bygger på ett samarbete mellan Göteborgs stad, Arbetsförmedlingen i Göteborg och den största kommunala bostadskoncern i Göteborg (Förvaltnings AB Framtiden). Göteborgs stad ansvarar för språkundervisningen under insatsens första fas, samt för andra typer av utbildningar som ges löpande under insatsen. Bostadskoncernen ansvarar dels för den handledda praktiken under den andra fasen av insatsen, dels för att knyta kontakter med företag i branscher där det finns brist på arbetskraft. Slutligen har Arbetsförmedlingen i Göteborg

---

¹ Det finns andra studier som visat på positiva effekter av att arbetsgivare varit engagerade i utformningen av arbetsmarknadsinsatser (Martinsson och Lundin, 2003, Johansson och Martinsson, 2000). Dessa insatser har dock inte riktat sig till nyanlända flyktingar utan till arbetslösa generellt.

huvudansvaret för att stötta deltagarna i deras jobbsökande i den sista fasen av insatsen.

I den här studien följer vi de deltagare som påbörjade insatsen i maj 2017. För att möjliggöra en trovärdig utvärdering av insatsen valdes deltagarna i denna omgång ut slumpmässigt. Inför starten i maj 2017 identifierades 140 potentiella deltagare – personer som var nyanlända, hade låg utbildning, och var inskrivna i etableringsprogrammet i Göteborg. Av de 140 potentiella deltagarna lottades 70 personer till behandlingsgruppen och 70 till en jämförelsegrupp. De som lottades till jämförelsegruppen fortsatte i Arbetsförmedlingens vanliga aktiviteter inom ramen för etableringsprogrammet. De som lottades till behandlingsgruppen fick istället erbjudande om att börja insatsen, och av dessa tackade 44 personer ja till att börja. Även de i behandlingsgruppen som tackade nej till insatsen fortsatte i den vanliga verksamheten. I rapporten jämför vi hur det går för de 70 personer som fick erbjudande om att starta (behandlingsgruppen) med de 70 personer som inte fick erbjudandet (jämförelsegruppen).

För att utvärdera insatsen använder vi data från Arbetsförmedlingens register. Vi följer vår studiepopulation under två år och under dessa två år jämför vi, månad för månad, sysselsättningen i de två grupperna. Individerna i målgruppen är berättigade till många olika typer av subventionerade anställningar. I vår definition av sysselsättning inkluderar vi dock endast osubventionerade anställningar och nystartsjobb. Våra resultat visar att sysselsättningen i genomsnitt är 15 procentenheter högre till följd av insatsen under det andra året, dvs första året efter insatsen. Vi visar också att jämförelsegruppen i högre utsträckning har anställningar med högre grad av subvention (framför allt extratjänster) under det andra året.

I rapporten börjar vi med att gå igenom tidigare litteratur med fokus på studier som genomförts i Sverige eller som riktar sig till nyanlända flyktingar. Därefter beskriver vi insatsen mer i detalj i avsnitt 3. I Avsnitt 4 beskriver vi målgruppen och de utfall vi studerar. Avsnitt 5 presenterar våra resultat och avsnitt 6 ger en slutdiskussion.

2 Tidigare litteratur

Tidigare studier från Sverige visar att det tar lång tid för flyktingar att etablera sig på arbetsmarknaden. Forslund m.fl. (2017) studerar flykting- och anhöriginvandrare som invandrat någon gång mellan 1990 och 2014. De visar att tre år efter invandring har ungefär 60 procent av de nyanlända haft någon förvärvsinkomst, men endast 30 procent har haft en mer stabil inkomst.

Etableringsmönstret varierar för olika grupper av nyanlända. Till exempel får män ett ”första riktigt jobb” snabbare än kvinnor (Forslund m.fl., 2017). Efter 10 år knappar kvinnorna dock in och efter 20 år har män och kvinnor samma sysselsättningsgrad (Ruist 2018). Arbetsmarknadsetableringen skiljer sig också åt mellan invandrare med olika ursprungsregioner. För invandrare från forna Jugoslavien, Etiopien och Eritrea sker etableringen snabbare, medan det tar längre tid för invandrare från regionen kring östra Medelhavet, Afghanistan och Somalia (Forslund m.fl., 2017; Ruist, 2018). Ruist (2018) konstaterar att trots att invandringen från olika regioner varierat mellan åren så är arbetsmarknadsetableringen utifrån ursprungsregion relativt stabil. De som har en gymnasieutbildning eller en högre utbildning etablerar sig i genomsnitt fortare än de som endast har en grundskoleutbildning (Andersson Joonas, 2020; Forslund m.fl. 2017; Liljeberg och Åslund 2019).

Vid etableringsreformen 2010 tog staten över etableringsansvaret från kommunerna. Det övergripande syftet med reformen var att påskynda nyanländas etablering i Sverige (Andersson Joonas m.fl., 2017). Sammantaget visar utvärderingar på positiva sysselsättningseffekter för dem som fått del av det (statliga) etableringsprogrammet, jämfört med dem som tog del av de kommunala introduktionsprogrammen. Andersson Joonas m.fl. (2017) finner positiva effekter på sysselsättning och löneinkomster på två och tre års sikt. Oi m.fl (2019) har en något längre uppföljningshorisont, och finner antydning till inlåsnings effekter under de första två åren, men positiva sysselsättningseffekter på ungefär 10 procentenheter efter fem år.

Sedan Arbetsförmedlingen tog över ansvaret 2010 har det kontinuerligt skett förändringar i vilka typer av insatser som nyanlända får tillgång till. Nyanlända har med tiden fått större tillgång till arbetsförmedlare, samtidigt som det tar längre tid till insatser som SFI, samhällsorientering, förberedande utbildning och arbetspraktik (Arbetsförmedlingen, 2018). Det finns också stora skillnader i tillgången till insatser mellan olika grupper. Exempelvis deltar män och högtbildade i högre utsträckning än andra grupper i arbetsmarknadsutbildningar och subventionerade anställningar (Andersson Joonas, 2020; Arbetsförmedlingen, 2018).

När det kommer till vilka insatser som faktiskt påskyndar etableringen av nyanlända är kunskapen fortfarande begränsad (Arbetsförmedlingen, 2017). I Sverige har många nya insatser införts brett och i stor skala, vilket innebär att alla som är berättigade får del av insatsen samtidigt. Det medför att det blir svårt att mäta vilka effekterna är – eftersom det inte går att hitta trovärdiga jämförelsegrupper. Det är också värt att poängtera att de utvärderingar som finns – både

för Sverige och för andra länder – oftast rör utrikesfödda generellt och inte specifikt nyanlända, eller lågutbildade nyanlända.

Försöksverksamheter har genomförts som visar att förstärkt förmedlingsverksamhet tycks fungera väl. Johansson och Åslund (2006) studerar projektet ”Arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare”, som genomfördes år 2003 och som innebar kraftigt intensifierad sök- och matchningshjälp för utrikesfödda arbetssökande. De visar att deltagarna i större utsträckning fick arbetspraktik vilket senare ökade deras chanser till jobb. Andersson Joona och Nekby (2012) studerar ett försök som genomfördes 2006–08 i nio kommuner i Sverige. Målgruppen för försöket var nyanlända som deltog i den tidens kommunala introduktionsprogram. I försöket erbjöds slumpmässigt utvalda personer extra stöd från arbetsförmedlare i form av intensiv jobbcoaching. De finner att insatsen ledde till ökad sysselsättning och ökat deltagande i Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar.

Många internationella studier har funnit positiva samband mellan språkkunskaper och arbetsmarknadsetablering (se Dahlberg m.fl., 2020 för referenser). Få studier mäter dock kausala effekter av språkinsatser. Vi känner till tre undantag. Den första studien rör en reform i Danmark som infördes 1999 och som höjde både kvalitén och antalet timmar i språkutbildningen för nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare (Arendt m.fl. 2020). Studien ger visst stöd för att intensifieringen ledde till ökad sysselsättning och ökade inkomster på sikt. Mekanismen verkar ha varit att de behandlade i större utsträckning vidareutbildade sig i Danmark.

I den andra uppsatsen studerar Lochman m.fl. (2019) effekter av mer språkutbildning för personer som invandrat till Frankrike. Mängden timmar i språkträning varierar här utifrån resultatet på ett tidigt diagnostiskt test. De finner att fler timmar i språkträning ökar sannolikheten att vara del av arbetskraften. Effekterna är större för högutbildade än för lågutbildade.

Den tredje studien rör en reform i Finland som genomfördes 1999 och som innebar att nyanlända var tvungna att ha en etableringsplan. Sarvimäki och Hämäläinen (2016) visar att förändringen ledde till ett mer anpassat innehåll i de insatser som erbjöds, till exempel genom ökat fokus på språkträning. Det i sin tur påverkade inkomsterna positivt på lång sikt.

Slutligen finns en tysk studie av Battisti m.fl. (2019) som är relaterad till vår utvärdering. Studien använder ett randomiserat experiment för att mäta effekten av att ge nyanlända stöd i själva ansökningsprocessen. I försöket fick personerna i behandlingsgruppen hjälp att skicka sina cv:n till potentiella arbetsgivare

medan jämförelsegruppen inte fick det. Studien finner tendenser till ökad sysselsättning i behandlingsgruppen, men de skattade effekterna är inte statistiskt säkerställda.

Sammanfattningsvis finns det visst stöd i litteraturen för att intensifierad språkträning och hjälp i jobsökandet har positiva effekter för bredare grupper av utrikesfödda och nyanlända. Vilka insatser som krävs för att påskynda arbetsmarknadsetableringen för personer som precis fått uppehållstillstånd och som dessutom har mycket låg utbildning är en mer öppen fråga. Det kan noteras att i Sverige får nyanlända med låg utbildning sällan ta del av intensiva insatser under tiden de är inskrivna i etableringsprogrammet (Andersson Joona, 2020).

3 Vad består insatsen av?

Insatsen, *Välkommen till Framtiden*, riktar sig till nyanlända med låg utbildningsnivå som är inskrivna i Arbetsförmedlingens etableringsprogram i Göteborg.² Det övergripande målet är att deltagarna efter ett år ska ha ett arbete, eller ha startat en reguljär utbildning. Under åren 2016–20 har totalt fyra omgångar av insatsen startat, och det har funnits ca 50 platser tillgängliga i varje omgång. I den här studien följer vi den omgång som startade våren 2017.

Insatsen, som bygger på ett samarbete mellan Göteborgs stad, Arbetsförmedlingen i Göteborg och den största kommunala bostadskoncernen i Göteborg, består av tre huvudsakliga komponenter: (1) intensiv och tidig språkutbildning, (2) handledd arbetspraktik och (3) hjälp med matchning till arbetsplats. I grunden är dessa inga nya aktiviteter utan samtliga är tillgängliga (i någon form) även för de som inte deltar i insatsen. Den huvudsakliga skillnaden mot den ordinarie verksamheten på Arbetsförmedlingen (vilken vi jämför mot) är istället intensiteten i insatsen. En annan viktig skillnad jämfört med många tidigare program och insatser är att efterfrågesidan på arbetsmarknaden, i form av bostadsbolaget, varit involverad i utformningen av aktiviteterna. Andra saker som utmärker insatsen är att de olika komponenterna bildar en tydlig kedja av aktiviteter som hela tiden för deltagaren framåt, att det redan från början finns ett tydligt uttalat slutmål för deltagarna, och ett tätt samarbete mellan de aktörer som ansvarar för insatsen. Arbetsförmedlingen, kommunens utbildningsanordnare, och företrädare för det kommunala bostadsbolaget träffas till exempel regelbundet för att följa upp de olika stegen i insatsen och för att diskutera deltagarnas framsteg.

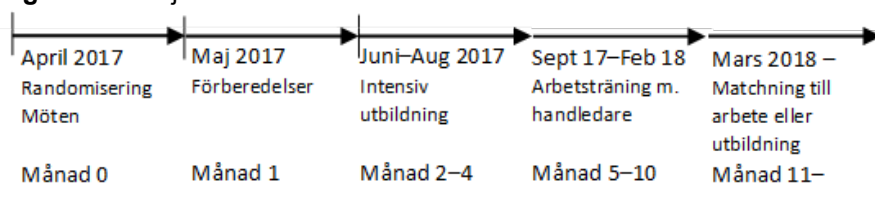
---

² En uttalad målsättning var att deltagarna skulle ha varit max 6 månader i etableringsprogrammet, och att de inte skulle ha avslutad gymnasieutbildning från hemlandet.

Figur 1 beskriver översiktligt vad insatsen innebar för de deltagare vi följer i den här studien. Ett sätt att säkerställa att insatsen går att utvärdera är att låta lotten avgöra vilka som får delta – eftersom detta säkerställer att de personer som får del av insatsen (i genomsnitt) är jämförbara med de som inte får del av den. I samarbete med Arbetsförmedlingen i Göteborg identifierades, i april 2017, 140 potentiella deltagare. Av dessa lottades 70 deltagare till behandlingsgruppen och 70 till jämförelsegruppen. Personerna i jämförelsegruppen fortsatte i den ordinarie etableringsverksamheten på Arbetsförmedlingen. Personerna som lottats till behandlingsgruppen blev istället inbjudna till ett möte (som hölls i slutet av april 2017) där de fick information om insatsen och ett erbjudande om att delta. I analysen nedan ser vi april 2017 som månad noll. Av de 70 som bjöds in valde 44 personer att påbörja insatsen; övriga i behandlingsgruppen fortsatte med det ordinarie utbudet av aktiviteter inom etableringsprogrammet. Dessa 44 personer kallades till ytterligare ett möte i maj 2017, precis innan aktiviteterna startade. I analysen ser vi maj 2017 som den första månaden i insatsen.³

I slutet av maj startade aktiviteterna i insatsen i och med att deltagarna påbörjade den intensiva språkträningen. Språkträningen varade tre månader, månad 2–4 efter randomiseringen. Därefter följde sex månaders arbetspraktik med handledning, under månad 5–10 efter randomiseringen. I slutskedet av insatsen erbjöds deltagarna hjälp med matchning till arbete.

Figur 1 Tidslinje över insatsen.

Not: Randomiseringen skedde 22 april, de första informationsmötena hölls 26 och 27 april (uppdelat efter deltagarnas modersmål). För dem som accepterade erbjudandet hölls ett nytt informationsmöte 22 maj. Under maj ordnades också så att deltagarna slutade i sina tidigare SFI grupper för att den 29 maj kunna börja i den gemensamma språkutbildningen inom insatsen. Matchning mot arbete eller studier påbörjades i vissa fall innan mars 2018.

3.1 Intensiv språkundervisning

Alla nyanlända som är inskrivna i Arbetsförmedlingens etableringsprogram ska delta i Svenska för invandrare (SFI). För de flesta innebär detta 15 timmars

³ Motiveringen till att se maj som månad ett är att de som kallas till möten kan agera redan på den information de fått om insatsen.

undervisning per vecka och därutöver självstudier. Ett mål med den nya insatsen är att deltagarna ska genomgå mer intensiv språkundervisning under den första tiden efter att de skrivits in i etableringsprogrammet. Deltagarna förväntas därför delta i undervisning på heltid under insatsens tre första månader. För att kunna möta alla deltagarnas behov sker en uppdelning i mindre grupper utifrån de språkkunskaper de har när de går in i insatsen. All undervisning i de olika grupperna sker dock parallellt, vilket innebär att deltagarna kan träffas och lära känna varandra vid dessa tillfällen. För deltagarna i insatsen kombineras grundläggande SFI med yrkessvenska eftersom de förväntas starta en arbetspraktik efter fyra månader. Utöver ren språkundervisning går deltagarna också kurser i Samhällsintroduktion⁴, Service och bemötande⁵, Arbetsintroduktion⁶, Boskola⁷ samt introduktionskurser i matematik och IT. Alla dessa extra kurser ges på svenska.⁸

Även efter de inledande tre månaderna fortsätter deltagarna i SFI två av fem dagar per vecka. För att träna yrkessvenska uppmanas deltagarna skriva upp ord som de stöter på under praktiken som de sedan kan träna på i undervisningen. Efter praktiken uppmanas deltagarna att fortsätta SFI-undervisningen tills de når nivå C eller D, vilket är kravet för att komma in på svenska utbildningar.

Figur 2 nedan visar genomsnittligt antal timmar i SFI för behandlings- och jämförelsegruppen, två månader innan randomisering och upp till ett år efter. Det är tydligt att genomsnittligt antal timmar i SFI är högre för behandlingsgruppen under de tre månader deltagarna ska ha mer intensiv SFI. Skillnaden uppgår till nästan 40 timmar per månad.⁹

Från månad fem och framåt är det genomsnittliga antalet timmar med SFI lika i båda grupperna, motsvarande ungefär 15 timmar per vecka. Det här indikerar att behandlingsgruppen får mer språkträning totalt sett än de som deltar i den ordinarie verksamheten på Arbetsförmedlingen.¹⁰

---

⁴ Detta är utöver den samhällsorientering på 60 timmar som alla inom etableringen får. I denna samhällsorientering ser lärarna t.ex. till att deltagarna står i bostadskö, betalar avgiften och visar hur de ska söka lägenhet.

⁵ Denna hålls av kommunens vuxenutbildning och finns i deras ordinarie kursutbud.

⁶ Här får deltagarna information om a-kassa och om vad som förväntas av dem på arbetsplatserna, t.ex. att de förväntas anmäla frånvaro vid sjukdom.

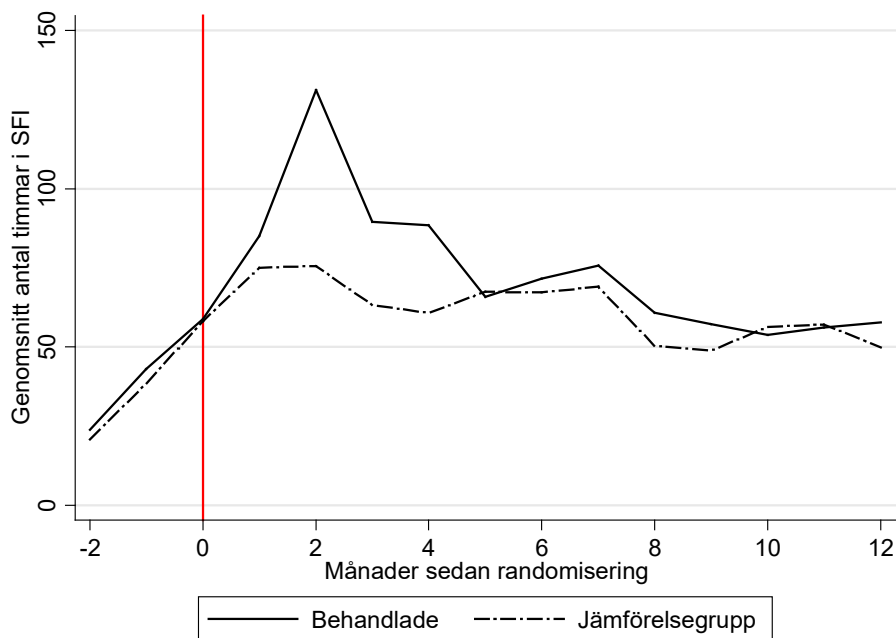
⁷ Deltagarna får här information om vad som förväntas av hyresgäster i Sverige, exempelvis rörande sopsortering och gemensamma utrymmen.

⁸ Dessa mer generella kurser löper under en längre period, ungefär 8 månader.

⁹ Jämförelsegruppen har ungefär 60 timmar undervisning i månaden, vilket motsvarar det antal timmar som man normalt får i etableringsprogrammet på Arbetsförmedlingen (15 timmar per vecka).

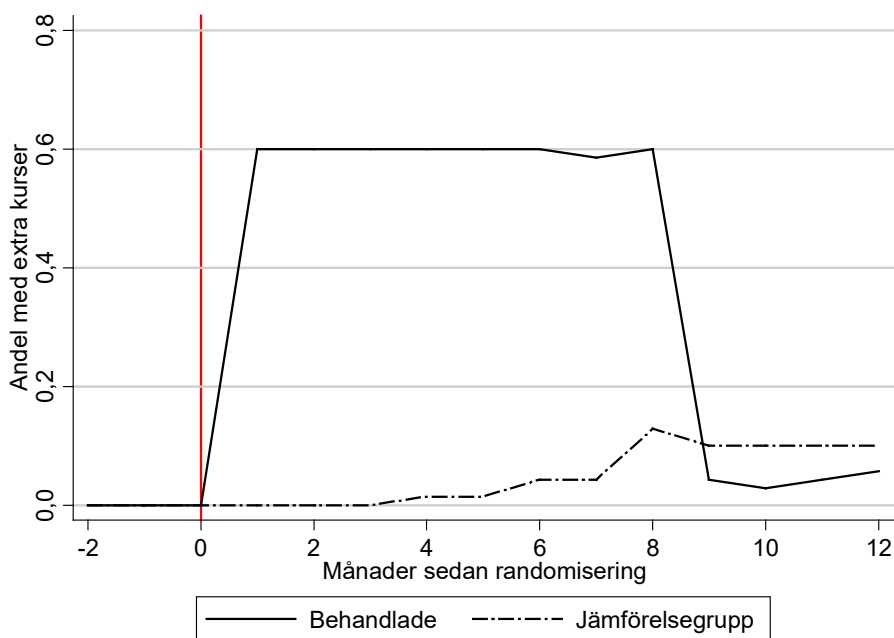
¹⁰ Slutsatsen att behandlingsgruppen har tillbringat fler timmar i SFI ändras inte om vi också inkluderar det andra året efter insatsens start.

Figur 2 Genomsnittligt antal timmar med SFI.

Vi har också information om deltagande i andra kurser (förutom ren språkundervisning) som genomförs i kommunens vuxenutbildning. De kurser som nämndes ovan – till exempel Service och bemötande och introduktionskurser i matematik och IT – är några exempel på kurser som erbjuds genom kommunen. Figur 3 visar på stora skillnader mellan behandlingsgruppen och jämförelsegruppen i andelen som går någon form av uppdragsutbildning genom kommunen. Mellan månad ett och nio var 60 procent av behandlingsgruppen inskrivna i dessa kurser. I jämförelsegruppen var deltagandet mycket lägre och det kommer igång först senare (omkring 10 procent av jämförelsegruppen har en uppdragsutbildning från månad 8).

Figur 3 Andel med extra kurser inom kommunala vuxenutbildningen.

Not: I figuren visas det kommunen registrerar som uppdragsutbildningar, dvs utbildningar som inte är SFI, på grund- eller gymnasienivå.

3.2 Arbetspraktik med handledare

Efter tre månader i skolbänken påbörjade deltagarna en arbetspraktik tre av fem dagar i veckan. Praktiken genomfördes i tre av bostadsbolagets dotterbolag och pågick i sex månader.¹¹ För den omgång av insatsen vi följer i den här studien fanns tre olika jobbspår – lokalvård, utemiljö och fastighetsskötsel – som deltagarna kunde välja mellan. Redan vid de första introduktionsmötena i april och maj 2017 fick deltagarna ange vilket jobbspår de var intresserade av. Under praktiken tränades sedan deltagarna inom det jobbspår de valt, för att senare kunna matchas mot jobb inom det yrket.

Varje deltagare tilldelades 1–3 handledare. Motiveringen till att använda flera handledare var dels att avlasta handledarna, dels att göra varje deltagare mindre beroende av en person. De anställda på de arbetsplatser som deltagarna kom till

¹¹ Bostadsbolaget har totalt åtta dotterbolag. Fyra av dotterbolagen ansvarar för att förvalta det befintliga bostadsbeståndet, ett dotterbolag ansvarar för förvaltning av lokala torg och lokaler, två ansvarar för nyproduktion, och ett är ett servicebolag. Praktiken genomfördes i tre dotterbolag som ansvarar för det befintliga bostäder.

uppmanades att inkludera deltagarna i arbetsgruppen, så att dessa fick hjälp med att bygga upp ett socialt nätverk i Sverige.

Handledarna fick 50 kronor i ersättning per dag för de dagar de handledde, vilket är den ersättning anställda normalt sett får för handledning inom bolaget. Att hålla ersättningen på en låg nivå var en medveten strategi från bostadsbolagets sida eftersom man ville hitta personer som hade ett stort eget engagemang. Enligt bostadsbolaget ökade arbetsbelastningen för handledarna i början av praktikperioden, då handledaren förutom att göra sina vanliga arbetsuppgifter också skulle introducera deltagaren. Efter omkring två månader var istället arbetsbelastningen lägre än normalt, eftersom arbetsplatsen hade flera personer som kunde bidra i arbetet med de ordinarie arbetsuppgifterna.¹²

När deltagarna allokerades till en praktikplats tog man hänsyn till två saker. För att se till att deltagarna övade svenska på arbetsplatsen lade man sig vinn om att handledarna inte skulle prata deltagarnas modersmål. Man såg också till att deltagarna inte fick en praktikplats i sitt eget bostadsområde, för att de skulle vänja sig vid att pendla.

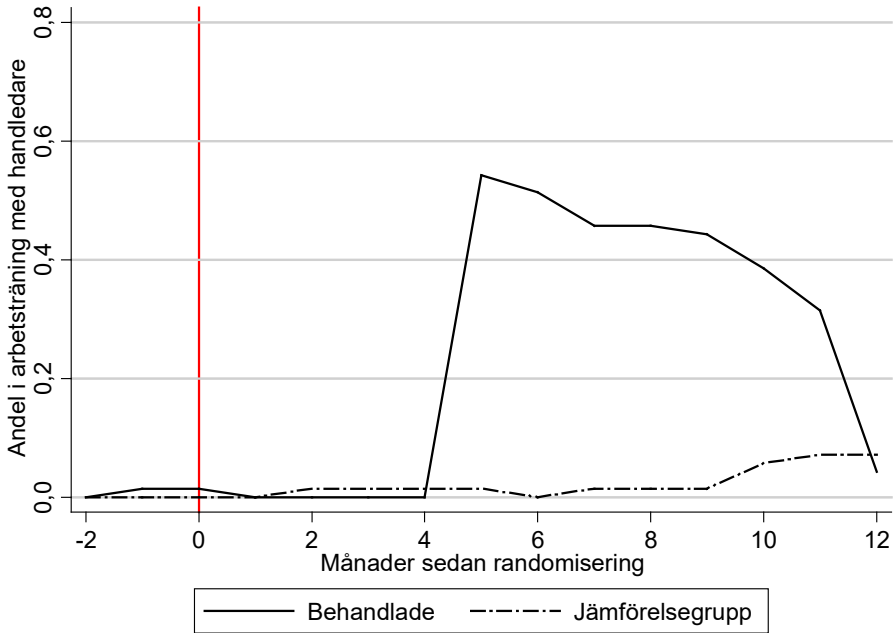
Med hjälp av Arbetsförmedlingens register kan vi jämföra deltagandet i handledd arbetspraktik mellan behandlingsgruppen och jämförelsegruppen. Figur 4 visar stora skillnader mellan grupperna. Mellan månad fem och tio deltar 40–50 procent av behandlingsgruppen i det som hos Arbetsförmedlingen kallas *arbetsutbildning med handledare*.¹³ I jämförelsegruppen deltar bara ett fåtal personer i aktiviteten, och även här sker deltagandet först i slutet av första året.

---

¹² Denna information fick vi del av under ett studiebesök som genomfördes i oktober 2019 på en av arbetsplatserna som deltog i studien. Under besöket träffade vi företrädare för både kommunen och bostadskoncernen, inklusive handledare.

¹³ Vi mäter deltagande i arbetspraktik med hjälp av Arbetsförmedlingens sökandekategori 87.

Figur 4 Andel med arbetsträning med handledare.

3.3 Matchning till arbetsplats

När praktikperioden närmade sig sitt slut, omkring 10 månader efter randomiseringen, påbörjades arbetet med att matcha deltagarna till potentiella arbetsgivare. Matchningen utfördes dels av en arbetsförmedlare, dels av personer från bostadskoncernen. Som representant för efterfrågesidan bidrog bostadskoncernen i det här skedet med insikter om var det fanns brist på arbetskraft. I de flesta fall matchades deltagarna mot jobb i företag utan någon koppling alls till bostadsbolaget. Ungefär 11 procent av behandlingsgruppen matchades mot jobb i företag som fungerade som underleverantörer till bostadskoncernen.¹⁴ Deltagarna fick med andra ord anställning i de företag där man initialt identifierat ett för lågt utbud av en viss typ av arbetskraft.

¹⁴ En uttalad målsättningarna med insatsen var att deltagarna skulle få jobb utanför bostadskoncernen. I fyra fall fick dock deltagare anställning där de gjort praktik.

4 Deltagarna är lågutbildade och nyanlända

Analysen i vår studie baseras på data från Arbetsförmedlingens register, samt uppgifter om utbildningar som sker i kommunal regi. Data från Arbetsförmedlingen innehåller information om inskrivningsperioder hos Arbetsförmedlingen, vilka insatser den arbetslöse får del av, samt de arbetslösas bakgrunds-egenskaper.

Tabell 1 ger en beskrivning av genomsnittliga egenskaper i målgruppen, separat för behandlings- och jämförelsegruppen. Det framgår tydligt i tabellen att vi studerar nyanlända med låg utbildning. Över 90 procent av personerna i målgruppen har grundskola (från sitt hemland) som högsta utbildning, och omkring 15 procent har ingen formell utbildning alls. En annan uttalad målsättning med insatsen var att få in deltagarna så tidigt som möjligt efter att de skrivits in i etableringsprogrammet på Arbetsförmedlingen. I tabellen framgår att personerna i målgruppen fått uppehållstillstånd i genomsnitt 220–230 dagar innan randomiseringen skedde. Eftersom det krävs uppehållstillstånd för att kunna skriva in sig på Arbetsförmedlingen är det tydligt att vi riktar in oss på en grupp som nyligen påbörjat sin etablering i Sverige.

Vidare är personerna i målgruppen 36–38 år i genomsnitt och omkring 40 procent är kvinnor. Majoriteten kommer från Syrien, men en betydande del har även invandrat från Afrikas horn (Eritrea och Somalia).

Tabell 1 ger även en bild av om randomiseringen har fungerat. Det vi vill se är att behandlingsgruppen och jämförelsegruppen är lika varandra i genomsnitt, vad gäller sådana faktorer som vi kan observera (t ex utbildning och ålder). Att grupperna är lika varandra är viktigt för att vi ska kunna säga att vi mäter effekten av insatsen: om grupperna skiljer sig åt skulle det kunna vara dessa skillnader mellan grupperna (t ex i fråga om utbildning) som förklarar varför vi ser skillnader i sysselsättning. Om grupperna är lika varandra vad gäller sådant vi kan observera är det troligt att de är lika också i avseenden som vi inte kan observera (t ex motivation och ambition).

Kolumn (3) i Tabell 1 redovisar skillnaderna i medelvärden mellan grupperna, för de egenskaper som vi kan observera. Vi vet sedan tidigare att arbetsmarknadsetableringen historiskt har sett olika ut för nyanlända män och kvinnor. Det är således viktigt att säkerställa representation av båda könen i behandlings- och jämförelsegruppen. För att undvika att få stora obalanser mellan grupperna i fråga om kön valde vi att randomisera män och kvinnor separat (så kallad block-randomisering). I ursprungspopulationen fanns dock ett ojämnt antal män och kvinnor, vilket leder till att andelen kvinnor inte är exakt samma i de båda grupperna. Vi kan notera att det finns vissa andra skillnader också, t ex är behand-

lingsgruppen i genomsnitt något äldre, och här finns också fler som inte har någon formell utbildning. Ingen av dessa skillnader mellan grupperna är dock statistiskt säkerställda, vilket framgår av de höga p-värdena i kolumn (4).¹⁵ Utifrån de egenskaper som redovisas i tabellen tycks alltså randomiseringen ha skapat två jämförbara grupper.

Tabell 1 Medelvärden för behandlings- och jämförelsegrupp

	(1) Behandlad	(2) Jämförelse	(3) Skillnad	(4) p-värde
Ingen formell utbildning	0,171 (0,380)	0,143 (0,352)	0,029	0,825
Grundskola	0,743 (0,440)	0,800 (0,403)	-0,057	0,546
Gymnasium eller mer	0,0857 (0,282)	0,0571 (0,234)	0,029	0,740
Dagar sedan uppehållstillstånd	222,0 (77,51)	233,7 (82,09)	-11,739	0,402
Kvinnor	0,386 (0,490)	0,371 (0,487)	0,014	1
Ålder	37,96 (10,65)	35,70 (9,324)	2,257	0,193
Född i Syrien	0,543 (0,502)	0,557 (0,500)	-0,014	1
Född i Eritrea	0,157 (0,367)	0,171 (0,380)	-0,014	1
Född i Somalia	0,114 (0,320)	0,0714 (0,259)	0,043	0,567
Född i resten av världen	0,186 (0,392)	0,200 (0,403)	-0,014	1
Dagar i Sverige	630,5 (371,9)	692,6 (550,5)	-62,055	0,452
Permanent uppehållstillstånd	0,443 (0,500)	0,529 (0,503)	-0,086	0,392
Antal	70	70		

Not: Tabellen visar medelvärden/andelar (standardavvikelse i parentes) för behandlings- och kontrollgruppen i de två första kolumnerna. Skillnaden mellan grupperna ges i kolumn 3 och p-värdet enligt ett Fischer-test baserat på 10 000 permutationer i kolumn 4.

¹⁵ De p-värden som redovisas i kolumn (4) har tagits fram med Fischers exakta test (se Dahlberg m.fl., 2020, för en mer utförlig förklaring). Ett lågt p-värde (nära 0) i kolumn (4) indikerar att det finns en statistiskt säkerställd skillnad mellan grupperna.

4.1 Vad är ett lyckat utfall?

Målet med insatsen är att hjälpa deltagarna till arbete eller studier. I denna rapport studerar vi två olika utfall. Vi definierar en individ som sysselsatt om denne har lämnat Arbetsförmedlingen för ett reguljärt arbete (utan någon subvention) eller ett nystartsjobb. Alla nyanlända invandrare är berättigade till nystartsjobb – men de behöver hitta en arbetsgivare (privat eller offentlig) som är villig att anställa dem. Nystartsjobb är en subvention som riktar sig till långtidsarbetslösa och inskrivna i etableringsprogrammet. Det innebär att hela vår population, både de i behandlingsgruppen och jämförelsegruppen kan få denna subvention och det finns ingen anledning för arbetsgivare som anställer någon från gruppen att inte utnyttja subventionen.¹⁶ I några fall förekommer det att individer i vår målgrupp har lämnat Arbetsförmedlingen på grund av arbete. Vi har då antagit att dessa individer arbetar fram till att de eventuellt återkommer som inskrivna vid Arbetsförmedlingen.¹⁷

Det andra utfallet fångar anställningar med en högre grad av subvention. I vår population handlar detta framförallt om extratjänster.¹⁸ En extratjänst är en anställning inom offentlig, kulturell eller ideell sektor. Arbetsgivaren får 100 procents ersättning för lönekostnaden för löner upp till 20 000 kronor, dvs bruttolön, sjuklön, semesterlön och arbetsgivaravgifter. Arbetsgivaren kan också få ekonomiskt stöd för handledning. En extratjänst omfattas inte av LAS och ger inte behörighet till a-kassa. Motiveringen till att använda två separata utfall är att vi ser dessa anställningar som konstruerad sysselsättning i högre grad än nystartsjobb.

5 Resultat

5.1 Fler sysselsatta

I Figur 5 och Figur 6 illustrerar vi effekterna av insatsen under de två första åren efter randomiseringen. Figurerna jämför hur våra två utfall utvecklats för behandlingsgruppen respektive jämförelsegruppen månad för månad under de två

---

¹⁶ Storleken på subventionen varierar beroende på målgrupp. För nyanlända uppgår subventionen till 2,5 gånger arbetsgivaravgiften på lönesumman upp till 20 000 kronor. Om arbetsgivaravgiften är 31,42 procent kan arbetsgivaren därmed få som mest 15 710 kronor i subvention.

¹⁷ En individ har också en registrering som ombytessökande vilket vi också definierar som i sysselsättning.

¹⁸ Även Instegsjobb, Introduktionsjobb och lönebidrag har inkluderats här. De två första har liknande regler som extratjänster. Lönebidrag riktar sig till personer med funktionsnedsättning och där subventionsgraden beror på den anställdes arbetsförmåga. Endast en person har lönebidrag i populationen.

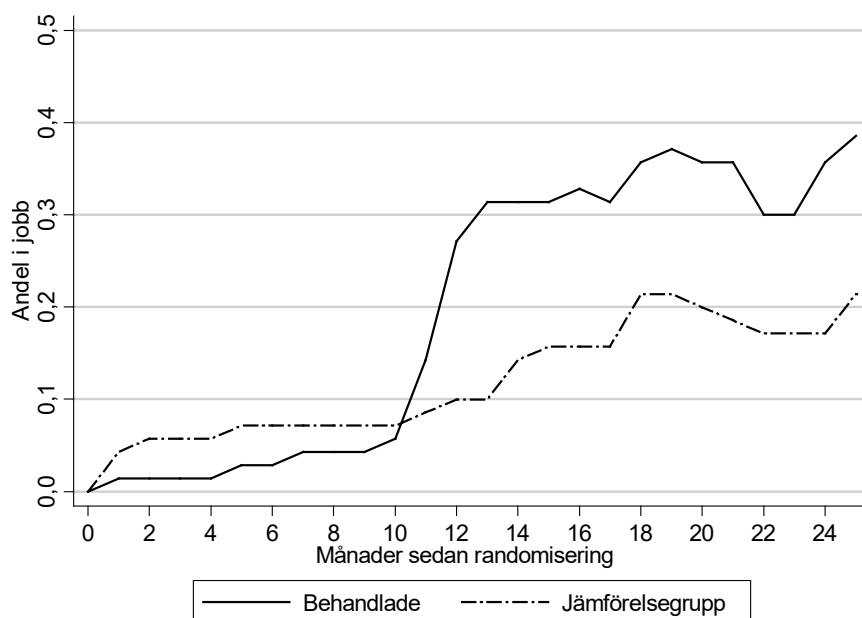
åren. Vi börjar med att studera sysselsättning i Figur 5. En individ definieras alltså som sysselsatt om denne har lämnat Arbetsförmedlingen för ett arbete eller ett Nystartsjobb (se avsnitt 4.1 ovan).

Både behandlingsgruppen och jämförelsegruppen har en låg andel sysselsatta (under 10 procent) under de första tio månaderna. Att personerna i behandlingsgruppen har något lägre sysselsättning än jämförelsegruppen under perioden är till viss del förväntat, eftersom de deltar i språkundervisning och arbetspraktik på heltid under de första tio månaderna. Det kan alltså finnas en viss inlåsning initialt för de som deltar i insatsen.

I jämförelsegruppen ökar sysselsättningen i långsam takt över uppföljningsperioden, med en sysselsättning på 10 procent efter första året och 21 procent efter andra året. För behandlingsgruppen ser mönstret däremot helt annorlunda ut: här märks en omedelbar och kraftig ökning i andelen sysselsatta precis då deltagarna avslutar insatsen, efter tio månader. Den positiva effekten är stor, mellan månad 10 och månad 12 ökar andelen sysselsatta i behandlingsgruppen med ca 25 procentenheter. Den högre sysselsättningen i behandlingsgruppen håller dessutom i sig under hela det andra.

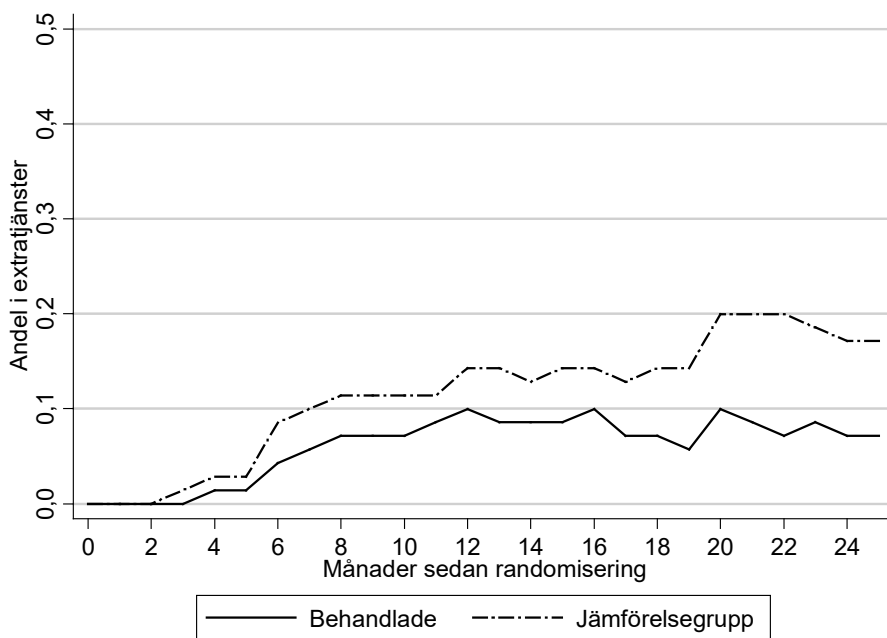
Tabell 2 ger en mer detaljerad bild av effekterna av insatsen. Varje estimat i kolumn 1 motsvarar skillnaden i sysselsättning en viss månad under uppföljningsperioden (dvs skillnaden mellan linjerna i Figur 5). Estimatet visar på en liten negativ effekt under första året, och en stor positiv effekt under andra året. Månad 12 är skillnaden i andelen sysselsatta drygt 17 procentenheter, och månad 24 nästan 19 procentenheter. Sett till hela andra året är sysselsättningen i behandlingsgruppen mellan 13 och 22 procentenheter högre än sysselsättningen i jämförelsegruppen.

Figur 5 Andel sysselsatta i behandlings- och jämförelsegrupp över tid (månader sedan randomiseringen).

I Figur 6 studerar vi Extratjänster och andra anställningar med stora subventioner. Grafen visar att individerna i jämförelsegruppen i högre utsträckning har dessa mer konstruerade anställningar – framför allt mot slutet av uppföljningsperioden. Kolumn 3 i Tabell 2 ger de skattade skillnaderna för respektive månad. Här ser vi till exempel att under sista halvåret av uppföljningsperioden är det ca 10 procentenheter fler i jämförelsegruppen som har Extratjänster.

Figur 6 Andel i Extratjänster eller likande subventionerade anställningar över tid (månader sedan randomiseringen).

Tabell 2 Skillnader i andel sysselsatta och extratjänster mellan behandlings- och jämförelsegrupp

Månad efter randomisering	(1)	(2)	(3)	(4)
	Sysselsatta		Extratjänster	
	Skillnad	p-värde	Skillnad	p-värde
1	-0,028	0,62	0	1
2	-0,042	0,36	0	1
3	-0,042	0,37	-0,014	1
4	-0,042	0,37	-0,014	1
5	-0,042	0,45	-0,014	1
6	-0,042	0,45	-0,043	0,33
7	-0,028	0,72	-0,043	0,53
8	-0,028	0,72	-0,043	0,4
9	-0,028	0,72	-0,043	0,4
10	-0,013	1	-0,043	0,41
11	0,058	0,3	-0,029	0,59
12	0,17	0,0075	-0,043	0,46
13	0,22	0,0013	-0,058	0,31
14	0,17	0,011	-0,043	0,43
15	0,16	0,024	-0,058	0,31
16	0,17	0,013	-0,044	0,45
17	0,16	0,022	-0,058	0,27
18	0,15	0,054	-0,072	0,18
19	0,16	0,034	-0,087	0,097
20	0,16	0,03	-0,1	0,1
21	0,17	0,018	-0,12	0,058
22	0,13	0,068	-0,13	0,027
23	0,13	0,067	-0,1	0,091
24	0,19	0,0087	-0,1	0,076
25	0,18	0,02	-0,1	0,076

Not: Tabellen visar skillnaden mellan grupperna respektive månad efter randomiseringen som skedde i april 2017. P-värden är beräknade med hjälp av Fischers exakta test och är baserat på 10 000 permutationer.

5.2 Skillnaderna är statistiskt säkerställda

Vi har visat att sysselsättningen är betydligt högre i behandlingsgruppen än i jämförelsegruppen till följd av insatsen. Men är de positiva effekterna statistiskt säkerställda eller beror de på slumpen? Kolumn 2 i Tabell 2 ger svar på den frågan. Vår modell för att skatta effekten visar att från månad 12 och framåt är alla punktskattningar statistiskt säkerställda på minst 8-procentsnivån, varav 11 av de 14 estimaten är statistiskt säkerställda på minst 3-procentsnivån. Det innebär att de skillnader i sysselsättning som vi ser mellan behandlings- och jämförelsegruppen med stor sannolikhet beror på den insats vi utvärderar, och inte på slumpen.

Vi såg också att jämförelsegruppen i högre utsträckning har anställningar med hög grad av subvention. Kolumn 4 i Tabell 2 testar om denna skillnad är statistiskt säkerställd. Som framgår är skillnaderna mot slutet av uppföljningsperioden statistiskt säkerställda på minst 10-procentsnivån.

5.3 Effekter för kvinnor och män

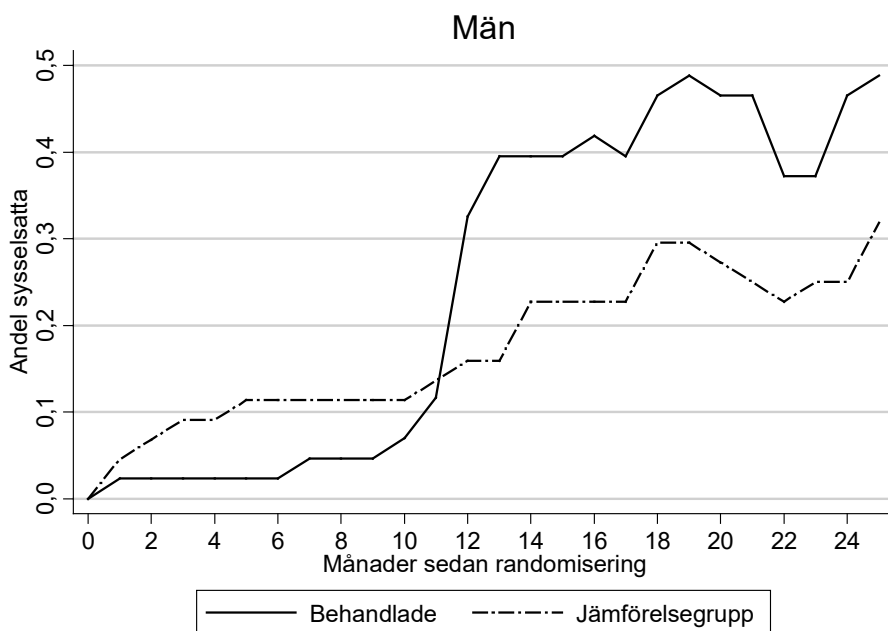
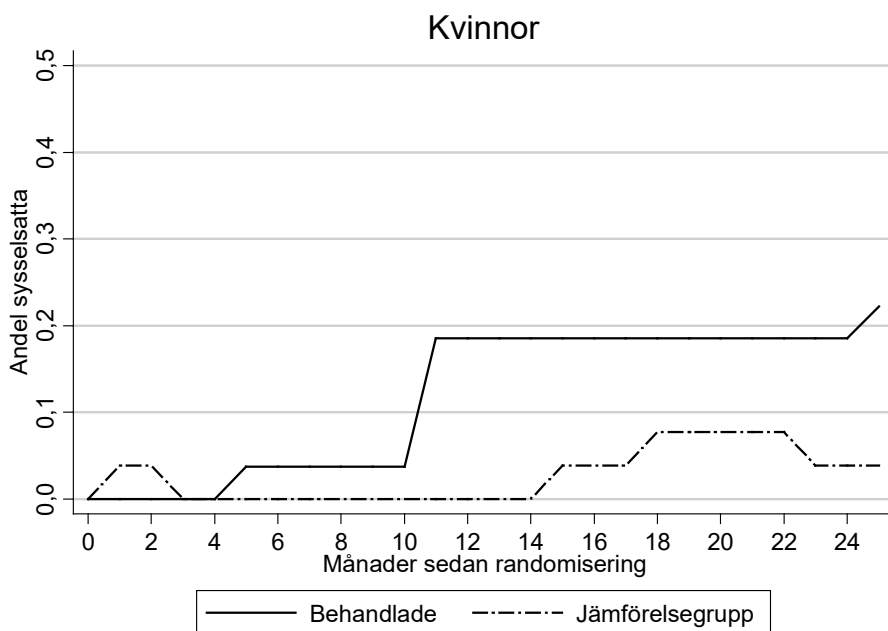
Tidigare studier har visat att utrikesfödda kvinnor i Sverige har låg sysselsättning, både i jämförelse med svenskfödda kvinnor och i jämförelse med utrikesfödda män (Olli Segendorf och Teljosuo, 2011; Arbetsförmedlingen 2020a). En viktig fråga är därför om, och hur mycket, insatsen påskyndar arbetsmarknads-etableringen för kvinnorna i behandlingsgruppen.¹⁹

Figur 7 och Figur 8 visar att de mönster som vi sett tidigare för hela behandlingsgruppen också gäller för män och kvinnor separat. Oberoende av kön är sysselsättningen väsentligt högre till följd av insatsen, även om nivåerna är högre för män än för kvinnor. Vi ser också att för både män och kvinnor sker en omedelbar ökning i andelen sysselsatta direkt efter att arbetspraktiken avslutas, 10 månader efter randomiseringen. För både män och kvinnor är det vanligare med Extratjänster i jämförelsegruppen, även om skillnaden är större bland kvinnorna än bland männen. I Tabell A:1 i Bilaga A redovisar vi de skattade skillnaderna för våra två utfall, för män och kvinnor separat. Det ska här poängteras att när vi delar upp målgruppen i kvinnor och män blir urvalen små, vilket medför att det blir svårt att nå statistisk signifikans.

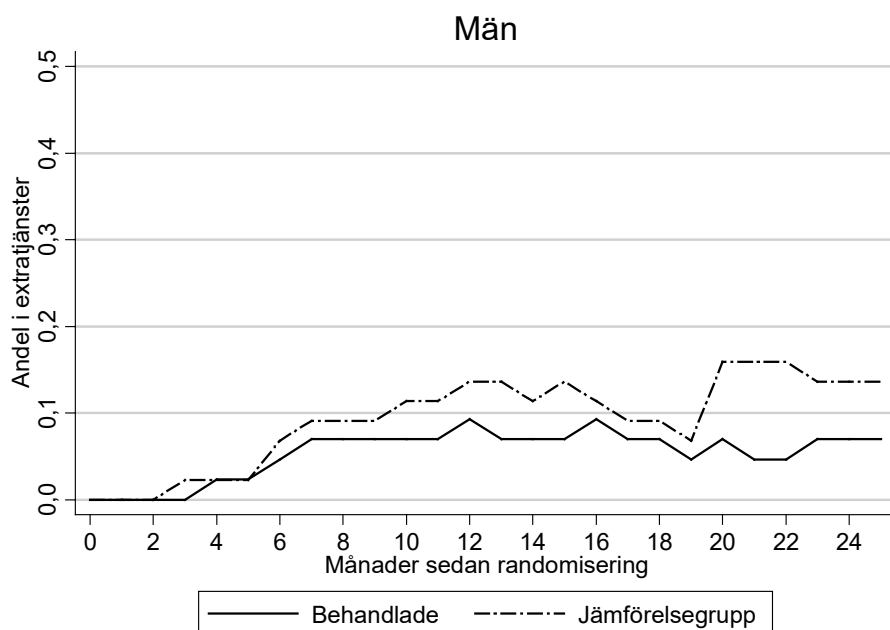
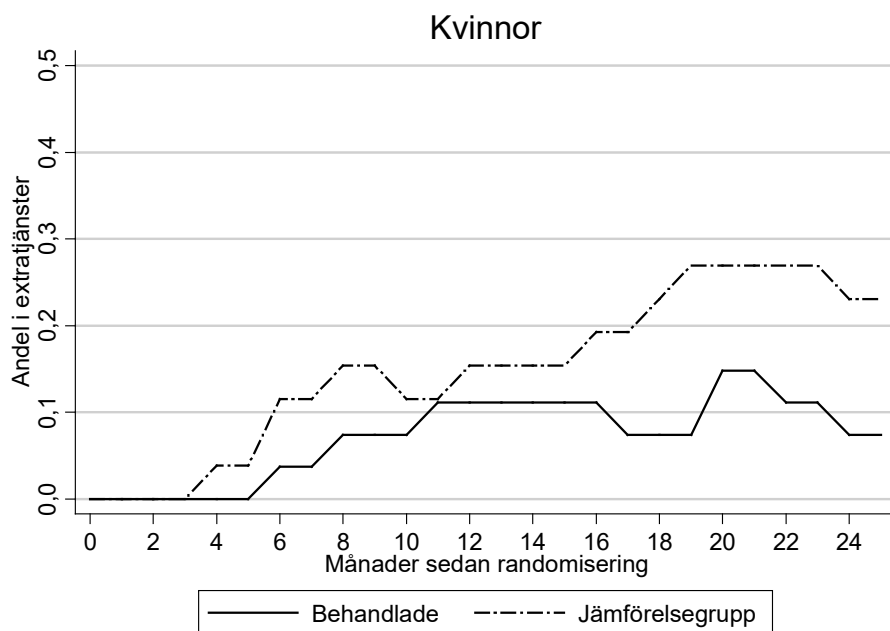
¹⁹ Tidigare studier har visat att etableringen tar väsentligt längre tid för kvinnor än för män (Forslund m.fl., 2017 och Ruist, 2018).

Figur 7 Andel sysselsatta i behandlings- och jämförelsegrupp över tid (månader sedan randomiseringen), uppdelat på kön

Figur 8 Andel i Extratjänster eller likande subventionerade anställningar över tid (månader sedan randomiseringen), uppdelat på kön.

6 Slutdiskussion

I den här studien utvärderar vi en ambitiös insats som syftar till att påskynda arbetsmarknadsetableringen för nyanlända lågutbildade flyktingar. Vi finner stora positiva effekter på sysselsättningen – definierad som osubventionerade anställningar eller nystartsjobb – till följd av den studerade insatsen. I förhållande till jämförelsegruppen har andelen personer med jobb nästan fördubblats i behandlingsgruppen. Resultaten bygger på ett randomiserat experiment där 70 personer av 140 potentiella deltagare fick erbjudande om att gå insatsen. Resultaten drivs av de 44 personer som tackade ja, då andelen sysselsatta bland dem som tackade nej är lägre än för jämförelsegruppen.

Vad är det då som har skapat dessa effekter? Insatsen innehåller egentligen inga nya aktiviteter: språkutbildning, arbetspraktik och sök- och matchningshjälp är komponenter som funnits tillgängliga inom etableringsprogrammet länge. Den stora skillnaden mot den ordinarie verksamheten på Arbetsförmedlingen är att aktiviteterna genomförs mycket mer intensivt, då deltagarna förväntas delta heltid i alla moment. Ett annat viktigt inslag är att efterfrågesidan på arbetsmarknaden – det största bostadsbolaget i Göteborg – varit väldigt involverad i utformandet och genomförandet av insatsen. Bolaget har dels bidragit med kunskap om vad som efterfrågas av arbetsgivare, i form av språkliga, praktiska och sociala färdigheter. Det har även hjälpt till med att identifiera var det finns brist på arbetskraft.

En viktig fråga är om den insats vi utvärderar kan anses dyr. I Bilaga B presenterar vi våra uppskattningar av vad insatsen har kostat samt de antaganden vi gör för att beräkna kostnaden. Vi kommer fram till en kostnad på omkring 1,2 miljon kronor totalt sett, eller ca 27 000 kronor per deltagare, för de 12 månader insatsen genomförs. Vi väljer här att inte relatera den uppskattade kostnaden till de vinster insatsen genererat – i form av till exempel minskat försörjningsstöd, minskade kostnader för arbetsförmedling, ökade skatteintäkter, och ökat välbefinnande hos deltagarna – eftersom uppskattningar av vinster är mycket mer komplicerade, och eftersom alla vinster av insatsen fortfarande inte realiserats efter två år.²⁰ Det ska dock sägas att med en uppskattning av kostnaden är det fortfarande möjligt att förstå hur stor vinsten måste vara för att insatsen ska betala sig.

För att ge en bild av om insatsen är dyr eller inte kan vi jämföra med kostnaden för den upphandlade matchningsinsatsen Stöd och matchning (STOM), som är en av de vanligaste insatserna som Arbetsförmedlingen administrerar. Vi antar

---

²⁰ Vi planerar att genomföra nya studier där vi mäter effekterna på längre sikt. I dessa studier kommer vi förhoppningsvis kunna ge en bild av hur stora vinsterna varit.

här att om de 44 deltagarna i vår studie hade varit aktuella för STOM hade de blivit hänvisade till Spår 4 (Förstärkt stöd och matchning med språkstöd).²¹ Beslut om STOM tas tre månader i taget, och en arbetssökande kan som längst delta i nio månader. Enligt den ersättningsmodell som gäller i STOM hade kostnaden per deltagare uppgått till ca 18 200 kronor – för varje tremånadersperiod. Dessutom handlar det då enbart om grundersättning till den externa leverantören. Inom STOM finns också en resultat ersättning som innebär att leverantören får ytterligare ersättning om deltagaren kommer ut i sysselsättning. Om effekten av att delta i STOM är jämförbar med effekterna av den insats vi utvärderar hade kostnaden alltså blivit väsentligt högre.²²

Vi kan också jämföra med kostnaden för de arbetsmarknadsutbildningar som Arbetsförmedlingen administrerar. I en rapport från 2012 uppskattades dessa kosta mellan 60 000 och 105 000 kronor per deltagare (Statskontoret, 2012). Sammanfattningsvis kan vi konstatera att kostnaden för den insats vi studerar i den här rapporten är jämförelsevis låg.

En avslutande fråga är om den insats vi utvärderar går att införa även i andra kommuner i Sverige – eller om det är fråga om något helt unikt som inte går att upprepa utanför Göteborg. Vi har konstaterat att samtliga verktyg som används i insatsen redan idag finns tillgängliga för målgruppen. Således finns egentligen inga praktiska hinder för att skala upp insatsen nationellt. Ett viktigt inslag i insatsen är det täta samarbetet mellan företag, kommunen och Arbetsförmedlingen. Vi menar att det på många andra lokala arbetsmarknader i Sverige (framför allt i större sådana) bör finnas förutsättningar för motsvarande samarbeten. Dessutom bör det även på andra orter i Sverige finnas företag som på motsvarande sätt kan hjälpa till med viktiga insikter om vad som krävs för att nyanlända ska kunna få ett jobb.

Att det går att skala upp insatsen visar även den utveckling som skett i Göteborg de senaste åren. I dag används samma insats även inom andra branscher, till exempel tillverkningsindustrin (i samarbete med Volvo Cars) och renhållning (i samarbete med Renova i Göteborg). Huruvida insatsen blir en förebild för andra i arbetet med att påskynda arbetsmarknadsintegrationen för lågutbildade nyanlända får framtiden utvisa.

---

²¹ Det finns fyra olika spår i STOM. Av det förfrågningsunderlag som gäller för STOM framgår att Spår 4 riktar sig till personer som har en svag anknytning till arbetsmarknaden. Till exempel anges att deltagarna ska ha stort behov av att komma i kontakt med potentiella arbetsgivare, få ny arbetslivserfarenhet, och få stöd med att etablera nätverk på arbetsmarknaden.

²² Om vi antar dels att deltagarna hade varit kvar i STOM under nio månader, dels att effekterna av att delta i STOM hade varit jämförbara med effekterna av den insats vi utvärderar hade totala kostnaden per deltagare överstigit 60 000 kronor.

Referenser

- Joona, Pernilla Andersson, och Lena Nekby (2012). "Intensive Coaching of New Immigrants: An Evaluation Based on Random Program Assignment." *The Scandinavian Journal of Economics*, vol. 114, no. 2, 2012, pp. 575–600.
- Andersson Joona, P., Wennemo Lanninger, A. & M. Sundström (2017). Etableringsreformens effekter på integrationen av nyanlända. *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, 23(1), 25–43.
- Andersson Joona, P. (2020). Flykting- och anhöriginvandrades väg till arbete. SNS-rapport.
- Arbetsförmedlingen (2017). Kunskapsöversikt: Nyanländas etablering på den svenska arbetsmarknaden. Working Paper 2017:5
- Arbetsförmedlingen (2018). Progression i etableringsuppdraget. En kohorts- och jämföringsanalys av arbetssökande i etableringsuppdraget. Working Paper 2018:4.
- Arbetsförmedlingen (2020a). Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden Kunskapsläget i korthet. *Arbetsförmedlingen analys 2020:1*.
- Arbetsförmedlingen (2020b). Matchningsinsatser för personer som nyligen har får uppehållstillstånd. Working Paper 2020:3.
- Arendt, J. N., Iben Bolvig, Mette Foged, Linea Hasager, Giovanni Peri (2020). Integrating Refugees: Language Training or Work-First Incentives?. NBER Working Paper No. 26834
- Battisti, M., Y. Giesing, och N. Laurensyeva (2019): Can job search assistance improve the labour market integration of refugees? Evidence from a field experiment, *Labour Economics*, 61, 101745.
- Dahlberg, M., J. Egebark, U. Vikman, G. Özcan (2020). Labor Market Integration of Low-Educated Refugees RCT Evidence from an Ambitious Integration Program in Sweden. IFAU WP 2020:21
- Forslund, A., Liljeberg, L. & O. Åslund (2017). Flykting- och anhöriginvandrades etablering på den svenska arbetsmarknaden. IFAU rapport 2017:14.
- Johansson P., och S. Martinsson (2000). Det nationella IT-programmet - en slutrapport om Swit, IFAU Rapport 2000:8
- Johansson P, Åslund O (2006): Arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare – teori, praktik och effekter, IFAU Rapport 2006:6

- Liljeberg, L. och O. Åslund (2019) Etablering efter etableringsinsatser. IFAU Rapport 2019:28.
- Lochmann, A., H. Rapoport, och B. Speciale (2019): The effect of language training on immigrants' economic integration: Empirical evidence from France," *European Economic Review*, 113, 265-296.
- Martinsson S., och M. Lundin (2003). Vikten av arbetsgivarkontakter: en studie av den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen i ljuset av 70-procentsmålet. IFAU Rapport 2003:10
- Qi, H., Irastorza, N., Emilsson, H., och Bevelander, P (2019). Does integration policy integrate? The employment effects of Sweden's 2010 reform of the introduction Program. IZA Discussion Paper 12594
- Olli Segendorf, Å. och T. Teljosuo (2011). Sysselsättning för invandrare – en ESO-rapport om arbetsmarknadsintegration. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 2011:5.
- Ruist, J. (2018). Tid för integration–en ESO-rapport om flyktingars bakgrund och arbetsmarknadsetablering. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 2018:3.
- Sarvimäki, M. och K. Hämmäläinen (2016): Integrating Immigrants: The Impact of Restructuring Active Labor Market Programs, *Journal of Labor Economics*, 34, 479–508.
- Statskontoret (2012). Kostnader för arbetsmarknadsutbildning och yrkesvux– en jämförelse. Rapport 2012:28

Bilaga A – Resultat för män respektive kvinnor

Tabell A1 Skillnader i andel sysselsatta och extratjänster mellan behandlings- och jämförelsegrupp per månad sedan randomisering, uppdelat på kön.

	Män				Kvinnor			
	Sysselsatta Skillnad	p-värde	Extratjänst Skillnad	p-värde	Sysselsatta Skillnad	p-värde	Extratjänst Skillnad	p-värde
1	-0,022	1	0	1	-0,038	0,5	0	1
2	-0,045	0,61	0	1	-0,038	0,5	0	1
3	-0,068	0,37	-0,023	1	0	1	0	1
4	-0,068	0,37	0,00053	1	0	1	-0,038	0,5
5	-0,09	0,21	0,00053	1	0,037	1	-0,038	0,5
6	-0,09	0,21	-0,022	1	0,037	1	-0,078	0,36
7	-0,067	0,44	-0,021	1	0,037	1	-0,078	0,36
8	-0,067	0,44	-0,021	1	0,037	1	-0,08	0,43
9	-0,067	0,44	-0,021	1	0,037	1	-0,08	0,43
10	-0,044	0,72	-0,044	0,71	0,037	1	-0,041	0,67
11	-0,02	1	-0,044	0,71	0,19	0,05	-0,0043	1
12	0,17	0,078	-0,043	0,74	0,19	0,05	-0,043	0,71
13	0,24	0,017	-0,067	0,48	0,19	0,05	-0,043	0,7
14	0,17	0,11	-0,044	0,71	0,19	0,05	-0,043	0,7
15	0,17	0,1	-0,067	0,48	0,15	0,19	-0,043	0,7
16	0,19	0,066	-0,021	1	0,15	0,19	-0,081	0,46
17	0,17	0,11	-0,021	1	0,15	0,19	-0,12	0,25
18	0,17	0,12	-0,021	1	0,11	0,43	-0,16	0,14
19	0,19	0,078	-0,022	1	0,11	0,43	-0,2	0,077
20	0,19	0,073	-0,089	0,31	0,11	0,43	-0,12	0,33
21	0,22	0,042	-0,11	0,16	0,11	0,43	-0,12	0,33
22	0,14	0,16	-0,11	0,16	0,11	0,43	-0,16	0,17
23	0,12	0,25	-0,067	0,48	0,15	0,19	-0,16	0,17
24	0,22	0,044	-0,067	0,48	0,15	0,19	-0,16	0,14
25	0,17	0,13	-0,067	0,48	0,18	0,098	-0,16	0,14

Bilaga B – Kostnadsberäkning

I den här bilagan försöker vi uppskatta den ökade kostnaden till följd av insatsen. Syftet är att försöka ge en bild av om den insats vi utvärderar ska ses som dyr, till exempel i förhållande till andra program och insatser som Arbetsförmedlingen tillhandahåller. Vi är medvetna om att sådana här uppskattningar av kostnader bygger på mer eller mindre starka antaganden, och att de därför inte blir exakta. Vi har dock försökt vara konservativa i våra beräkningar – vi tror alltså att vi, om något, överskattar kostnaderna.

Tabell B:1 ger en sammanställning av de uppskattade ökade kostnaderna. Vi börjar med att uppskatta den ökade kostnaden för kommunen till följd av de extra utbildningar som deltagarna fått del av (första raden i tabellen). Enligt kommunen betalade de 12 000 kronor extra per deltagare för yrkessvenska och andra uppdragsutbildningar deltagarna fick (till exempel kursen Service och bemötande). Dessa utbildningar gavs alltså utöver grundläggande SFI som både behandlingsgruppen och jämförelsegruppen deltog i. (De här extra utbildningarna förklarar alltså de skillnader vi ser i Figur 2 och Figur 3.)

Bostadskoncernen ger alltid sina anställda viss ekonomisk ersättning för att handleda. Denna ersättning är 50 kr per dag och var samma för denna grupp även om den sågs som mer krävande. Även om deltagarna hade fler än en handledare på praktikplatsen fick handledare bara ersättning för de dagar de faktiskt handledde. Att deltagaren var tre dagar i veckan under sex månader motsvarar 77 dagar vilket ger en ersättning till handledare på knappt 4 000 kr.

Förutom den ökade kostnaden för kommunen och ersättning till handledare under praktiken tillkommer ökade personalkostnader hos Arbetsförmedlingen och bostadsbolaget. I beräkningarna har vi antagit att de som arbetade med insatsen vid Arbetsförmedlingen och i bostadsbolaget har en månadslön på 29 000 kronor, vilket motsvarar en genomsnittlig lön för en arbetsförmedlare.²³ För att få fram den totala lönekostnaden har vi dessutom lagt på sociala avgifter (47,1 procent) samt overheadkostnader (37 procent).²⁴

Den tredje raden i Tabell B:1 ger en uppskattning av kostnaden för arbetsförmedling i insatsen. På det lokala kontoret i Göteborg fanns en arbetsförmedlare som hade hela ansvaret för de personer som deltog i insatsen. Arbetsförmedlaren var särskilt utsedd att arbeta med deltagarna i de tre

---

²³ Vi använder den genomsnittliga lönen för en arbetsförmedlare som tagits fram inom socialfondprojektet ”Jämställd Etablering” (Arbetsförmedlingen 2020b).

²⁴ Påslaget för overheadkostnader motsvarar det som används hos Arbetsförmedlingen. Overheadkostnaderna är troligen lägre hos bostadskoncernen.

omgångar som startade 2016, 2017, och 2018.²⁵ Enligt de uppskattningar som arbetsförmedlaren själv gjort avsattes 60 procent av totala arbetstiden till att hantera deltagarna i de tre omgångarna (omkring 120 deltagare totalt). Resterande tid (40 procent) användes utanför insatsen, t ex i arbetet med att registrera nya arbetssökande vid kontoret i det som kallas Direktservice (DS). Den tid som avsattes för insatsen fördelades sedan mellan deltagarna i de tre omgångarna. Tiden som användes för just de 44 deltagare vi följer uppskattas av arbetsförmedlaren till i genomsnitt ca 20 procent under året som insatsen pågick, vilket motsvarar 2,4 månader heltid sammanlagt.²⁶ Sammantaget innebär dessa uppskattningar att kostnaden för Arbetsförmedlingen inom insatsen uppgick till 3 000 kronor per deltagare.²⁷

Den fjärde raden i Tabell B:1 ger en uppskattning av kostnaden för utökat arbete inom bostadskoncernen. I bolaget arbetade totalt fyra personer med insatsen. Enligt de uppskattningar bolaget gjort har dessa fyra personer lagt i genomsnitt 25 procent av full tid på insatsen under de månader den pågått. Under 2017 och 2018 fanns två grupper deltagare, och vi antar här att de fyra anställda delade tiden lika mellan dessa två grupper. Sammantaget har alltså bostadsbolaget lagt resurser motsvarande en heltidstjänst under sex månader på de 44 deltagare vi följer (4 anställda x 25 procent x 12 månader, fördelat på två grupper), vilket motsvarar ca 8 000 kronor per deltagare.

Ett antagande vi gör när vi räknar på kostnaden för insatsen är att den handledda praktiken inte medför några kostnader totalt sett. Det är rimligt att tänka sig att det finns ett produktionsbortfall i företaget i början av praktiken, när handledarna behöver lägga tid på att introducera deltagarna för nya arbetsuppgifter. Samtidigt är det rimligt att tänka sig att deltagarna, när de lärt sig arbetsuppgifterna, bidrog till ökad produktivitet i företaget (precis som vid vanliga nyanställningar).²⁸ Vi anser att det enklaste, och kanske mest rimliga, är

---

²⁵ När den fjärde omgången startade 2020 hade en annan arbetsförmedlare tagit över ansvaret. Notera att vi här endast är intresserade av att uppskatta arbetstiden under 2017 och 2018, alltså innan arbetet med omgång fyra startade.

²⁶ Även efter det första årets slut fortsatte kontakten i viss grad med de som genomgått insatsen. Eftersom även kontrollgruppen haft kontakter med arbetsförmedlare efter första året bortser vi helt från tiden efter.

²⁷ Notera att vi här helt bortser från att även personerna i jämförelsegruppen fått hjälp av Arbetsförmedlingen i Göteborg, dvs. av arbetsförmedlare som arbetar i den ordinarie verksamheten. Således har vi sannolikt överskattat vad arbetsförmedlingsarbetet kostar utöver det som annars erbjuds.

²⁸ Vid ett besök på en av arbetsplatserna som deltog i insatsen i oktober 2019 uppgav både representanter från koncernen och en av handledarna att deltagarna lärt sig arbetet och därmed bidrar efter ungefär två månader.

att anta att värdet av bortfallet och tillskottet helt enkelt tog ut varandra under de sex månader praktiken pågick.²⁹

Som framgår av Tabell B:1 nedan uppskattar vi att insatsen ledde till ökade kostnader motsvarande knappt 1,2 miljon kronor totalt, eller 27 000 kronor per deltagare jämfört med dem som inte deltog.

Tabell B1 Ökade kostnader (1 000 SEK) för insatsen under det första året efter randomiseringen.

	Arbetstid (månader)	Total kostnad ^a	Per deltagare
Extra utbildning ^b		528	12
Ersättning handledare		170	4
Utökad arbetsförmedling	2,4 ^c	140	3
Personal företag	8 ^d	351	8
Summa		1 189	27

^a Totala kostnader för arbetskraft är beräknat med en månadslön på 29 000 kronor, ett lönekostnadspåslag på 47,10 procent (inklusive arbetsgivaravgifter och pension), samt en overheadkostnad på 37 procent.

^b Den ökade kostnaden för extra utbildning avser tex yrkessvenska och kursen Service och bemötande. Kommunen betalar enligt sina egna uppskattningar 12 000 kronor per deltagare för dessa kurser.

^c Arbetstiden bygger på en uppskattning som gjorts av den arbetsförmedlare i Göteborg som hade ansvaret för deltagarna.

^d Inom AB Framtiden arbetade 4 personer delvis med insatsen. Beräkningen bygger på att de i genomsnitt arbetade 25 procent med insatsen och hade hand om två grupper parallellt ($4 \cdot 0,25 \cdot 12/2$).

---

²⁹ Om vi skulle lägga till en kostnad för produktionsbortfall under de första två månaderna skulle den totala kostnaden för insatsen fördubblas. Storleken på produktionsbortfallet fås genom att anta att handledarna har en månadslön på 29 000 kronor, och att de blir hälften så produktiva under de tre dagar per vecka som praktiken pågår.